

Lovforslag nr. L 120. Fremsat den 3. december 1986 af socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social bistand

(ændring af regler om praktisk bistand og om plejehjem og beskyttede boliger)

§ 1

I lov om social bistand, jfr. lovbekendtgørelse nr. 413 af 5. juni 1984, som senest ændret ved lov nr. 250 af 22. maj 1986 § 2 foretages følgende ændringer:

1. I § 54, stk. 1, ændres »Hjemmehjælp« til: »Midlertidig hjemmehjælp«, og i stk. 2 ændres »hjemmehjælp« til: »midlertidig hjemmehjælp«.

2. I § 54, stk. 1, ændres »andre familieydelser« til: »forskudsvis udbetaling af børnebidrag«.

3. § 55, stk. 1, affattes således:

»Betalingen for varig hjemmehjælp fastsættes til 13 kr. pr. time. Der kan højst kræves betaling for 6 timers hjemmehjælp om ugen.«.

4. I § 55 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Den takst, der er nævnt i stk. 1, svarer til udgiftsniveauet pr. 1. januar 1987. Den reguleres én gang årligt med en procent, der fastsættes på finansloven for det pågældende år. Socialministeren bekendtgør størrelsen af det regulerede beløb.«.

5. § 81 affattes således:

»§ 81, stk. 1. Opførelse af plejehjem og beskyttede boliger efter denne lov kan ikke påbegyndes efter 1.1.1988.

Stk. 2. Allerede oprettede plejehjem og beskyttede boliger kan, også efter istandsæt-

telse og ombygning, fortsat drives efter denne lov.«.

6. Efter § 85 indsættes:

»§ 85 a. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at beboerne i ét eller flere af de plejehjem, der hører under kommunen, får udbetalt social pension. Der betales herefter for de ydelser, den enkelte beboer modtager som led i plejehjemsopholdet. Kommunalbestyrelsen underretter Socialstyrelsen om sådanne ordninger, inden de gennemføres.

Stk. 2. Betalingen for bolig udgør 15 pct. af beboerens indkomst, medens betaling for varme og el svarer til omkostningerne. For praktisk bistand og for øvrige ydelser fastsættes betaling som for personer i eget hjem. Betalingen kan modregnes i den sociale pension.

Stk. 3. Den enkelte beboer skal efter betaling for de samlede ydelser mindst have et beløb til rådighed, der svarer til beløbet til personlige fornødenheder efter § 84. Reglen i § 85, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Hvis det sociale udvalg skønner, at en plejehjemsbeboer ikke kan administrere pensionen, finder reglerne i § 36 i lov om social pension tilsvarende anvendelse.

§ 85 b. Forslag til revision af reglerne om ydelser og betaling for beboere i plejehjem fremsættes for Folketinget inden udgangen af 1990.«.

7. § 86 affattes således:

»Beboere i beskyttede boliger betaler en leje, der fastsættes efter regler, der er udarbejdet af socialministeren under hensyn til reglerne i lov om individuel boligstøtte. For el og varme samt for praktisk bistand fastsættes betalingen som for personer i egen bolig.«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1989. § 1 nr. 2 og 5 træder dog i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

I regeringens ældrepolitiske redegørelse fra december 1982 peges på, at der må arbejdes henimod større selvbestemmelse for den enkelte ældre, bedre rammer for anvendelse af egne kræfter og muligheder og en styrkelse af vilkårene for at kunne undgå stærke brud i livssituationen også i tilværelsens sidste år.

Der peges særligt på, at opfyldelse af disse målsætninger kræver fleksibilitet i tilbud og ydelser.

Redegørelsen sætter fokus på behovet for flere velegnede og selvstændige boliger til ældre, ligesom forbedrede boligtilbud nødvendigvis må følges op af smidige servicetilbud, der er afpasset efter den enkeltes behov og i mindre grad sammenhængende med boligformen.

Som det fremgår af socialministerens redegørelse af 30. oktober 1986 om ældrepolitikken indeholder regeringens ældrepolitiske handlingsplan tre hovedelementer:

- ny ældreboligfinansiering
- afhjælpning af samspilsproblemer
- ældre-service på plejehjem.

Det foreliggende lovforslag er således et led i regeringens »ældre-pakke«, hvor der sættes ind på flere fronter på én gang.

Det er forudsat ved det fremsatte forslag til lov om social pension, at samspilsproblemet for pensionister med indtægt ud over pensionen bl.a. afhjælpes ved ændrede regler for betaling for praktisk bistand - varig hjemmehjælp - efter bistandsloven. Den nuværende indtægtsafhængige betaling foreslås derfor afløst af en udgiftsafhængig betaling.

Det foreslås, at det hidtidige betalingsmaksimum svarende til 6 timers ugentlig hjemmehjælp opretholdes.

Det må i det hele tilstræbes, at kommunerne kan yde bistand til den enkelte ældre efter behov uanset boligform. Sigtet er at få oplødt de stive

institutions- og faggrænser og udnyttet de forskellige personalegrupper så fleksibelt som muligt.

På boligområdet genfremsætter boligministeren forslag til lov om boliger for ældre og personer med handicap med henblik på ikrafttræden den 1. januar 1988. Som en konsekvens heraf skal der efter den 1. januar 1988 ikke længere kunne opføres plejehjem og beskyttede boliger efter bistandslovens regler.

Det forudsættes, at der gennem etablering af ældrecentre og døgnberedskab kan ydes en bistand til ældre i selvstændige ældreboliger, der fagligt og tryghedsmæssigt svarer til den, der ydes i de nuværende ældreinstitutioner.

I døgnberedskab indgår en vagtcentral, hvorfra der akut kan tilkaldes hjælp såvel

- a. hjemmehjælp/hjemmesygepleje som
- b. bistand til forskellig hjælp af håndsrykkende karakter, svarende til medhjælp i kollektivboliger efter bistandslovens § 59, stk. 2.

Beboere i fremtidige ældreboliger vil få udbetalt deres pension og skal selv betale husleje og for den praktiske bistand og de øvrige ydelser, de modtager. Der opstår derved en forskel mellem plejhjemsbeboere og beboere i de nye ældreboliger. Regeringen foreslår derfor, at kommunerne får adgang til at udbetale pension til plejhjemsbeboerne, og at disse i videst muligt omfang betaler for ydelserne i forbindelse med plejhjemsopholdet efter samme regler som beboere i selvstændige boliger med mulighed for at fravælge de enkelte ydelser.

De fleste plejhjemsbeboere vil få et væsentligt større beløb til fri disposition end nu. Pensionisten skal - efter betaling af de samlede ydelser - være sikret et beløb til fri rådighed, der mindst svarer til beløbet til personlige fornødenheder efter de gældende regler.

Det foreslås, at der på grundlag af erfaringerne med udbetaling af pension til plejhjemsbeboere

fremsættes forslag til revision af bestemmelserne inden udgangen af 1990.

Administrative konsekvenser

Ændringen i reglerne for betaling af praktisk bistand i hjemmet vil betyde en lettelse i kommunernes administration, idet betalingen gøres uafhængig af indtægt.

Derimod må det påregnes, at ordningen vedrørende de plejehjem, for hvilke de nye betalingsregler gennemføres, vil medføre et administrativt merarbejde for kommunerne.

Økonomiske konsekvenser

Lovforslaget har økonomiske konsekvenser for både pensionister i og uden for plejehjem.

For pensionister i plejehjem skønnes lovforslaget at medføre merudgifter for det offentlige i 1989 og 1990 på henholdsvis 50 og 100 mill. kr. i PL = 1986. Merudgifterne består af udbetaling af social pension og personlige tillæg til varme og hjemmehjælp til de plejehjemsbeboere, der tilsluttes den nye ordning. Herfra er fratrukket betalingen for udgifter og ydelser ved plejehjemsopholdet.

Ved skønnet over merudgifternes størrelse er det forudsat, at ca. 5.000 plejehjemsbeboere tilsluttes den ny ordning i 1989 og yderligere 5.000 i 1990.

Det skal påpeges, at de nævnte skøn er behæftet med stor usikkerhed, ikke mindst fordi de vedrører perioder så relativt langt ude i fremtiden.

Virkningen for den enkelte plejehjemsbeboer af de foreslåede bestemmelser afhænger af den pågældendes indkomst ud over pensionen, af de faktiske omkostninger på det pågældende plejehjem og i hvilket omfang beboeren efterspørger de udbudte ydelser.

Virkningen for beboere, der efterspørger samtlige ydelser (ekskl. medicin) på et plejehjem med gennemsnitsudgifter vil være en stigning i beløbet til rådighed i forhold til gældende regler. Stigningens størrelse er dog afhængig af, hvor stor indkomsten er ud over pensionen.

Ved indkomster op til 10.000 kr. ved siden af pensionen er stigningen i beløbet til rådighed på godt 10.000 kr. årligt. Ved indkomster over 10.000 kr. ud over pensionen vil stigningen i rådighedsbeløbet blive mindre, således at rådighedsbeløbet vil være uændret i forhold til gældende regler ved en indkomst på 40.000 kr. ud over pensionen. Ved indkomster over 40.000 kr. ud over pensionen vil rådighedsbeløbet stige med stigende indkomst i forhold til gældende regler.

De nævnte stigninger i rådighedsbeløbet er beregnet ved fuld efterspørgsel af samtlige ydelser. Efterspørger beboeren mindre, vil der tilsvarende blive et større beløb til rådighed.

Beregningen af de økonomiske konsekvenser og fordelingsmæssige virkninger bygger på de gennemsnitlige udgifter på hele plejehjemsområdet ud fra regnskabsoplysninger i 1984.

Muligheden for ændringer i udgiftsstrukturen i perioden frem til 1989 som følge af ændret forbrug eller priser indebærer, at de skønnede provenu- og fordelingsmæssige virkninger må tages med stort forbehold.

For pensionister uden for plejehjem skønnes lovforslaget at medføre merindtægter ved ændrede betalingsregler for hjemmehjælp på 167 mill. kr. årligt i 1989 og 1990 i PL = 1986.

Merindtægterne skal sammenholdes med det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af lov om social pension, hvor bl.a. ydelse af personligt tillæg til betaling af hjemmehjælp er skønnet at medføre merudgifter på ca. 269 mill. kr. for pensionister uden for plejehjem. De foreslåede ændrede regler for betaling af hjemmehjælp medfører – sammenholdt med de foreslåede ændringer i pensionsloven – at der til pensionister med indtægter ud over pensionen på under 40.000 kr. for enlige og under 60.000 kr. for gifte, ydes personligt tillæg til hel eller delvis dækning af betalingen.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Forslaget er en konsekvens af, at der bliver forskellige betalingsregler for henholdsvis midlertidig og varig hjemmehjælp.

Til nr. 2

Forslaget er en konsekvens af den ændrede titel på den nye børnetilskudslov (lov nr. 350 af 4. juni 1986), der træder i kraft den 1. juli 1987.

Til nr. 3

Som et led i løsningen af samspilsproblemet for pensionister med indtægter ved siden af pensionen foreslås pr. 1. januar 1989 en ændring af betaling for varig hjemmehjælp, således at betalingen bliver *udgiftsafhængig* – i modsætning til nu, hvor betalingen er *indtægtsafhængig*. Betalingen for hjemmehjælp sættes til 13 kr. pr. time. Dette beløb er fastsat som fast andel af de faktiske omkostninger, og reguleres efter udvikling i disse. Som hidtil kan

der højst kræves betaling for 6 timers hjemmehjælp om ugen.

For de vanskeligst stillede pensionister dækkes betalingen ved et personligt tillæg, se herom det fremsatte forlag om ændring af lov om social pension.

Til nr. 4

Det foreslås, at der indsættes en reguleringsbestemmelse for betalingen for varig hjemmehjælp, der svarer til reguleringen af faste ydelser efter bilstandsloven.

Til nr. 5

Det foreslås, at der som konsekvens af boligministerens forslag til lov om boliger for ældre og personer med handicap ikke længere kan opføres plejehjem og beskyttede boliger med hjemmel i bilstandsloven.

Derimod indeholder boligministerens forslag en bestemmelse, som muliggør opførelse af boliger, der ikke opfylder de sædvanlige krav til en selvstændig bolig.

Ved planlagt byggeri er datoen for byggeriets igangsætning afgørende for, hvilken lovgivning, der skal anvendes for finansiering af byggeriet. I de tilfælde, hvor byggeriet er påbegyndt inden den 1. januar 1988, vil institutionen kunne drives efter bilstandslovens regler.

Allerede etablerede plejehjem og beskyttede boliger kan opretholdes – også efter istandsættelse og mindre ombygninger.

Når plejehjem og beskyttede boliger ombygges væsentligt, kan de finansieres efter boligministeriets lovgivning om ældreboligfinansiering. Der bliver i disse tilfælde tale om selvstændige boliger, og beboerne får udbetalt pension.

Til nr. 6

Fra den 1. januar 1989 kan kommunalbestyrelsen beslutte, at der i et eller flere af de plejehjem, der hører under kommunen, skal udbetales pension til beboerne.

Beboere på plejehjem, hvor en sådan ordning er indført, skal betale for bolig, varme og el. Det forudsættes, at disse ydelser ikke er valgfri, fordi de vedrører selve boligen.

Samtidig forudsættes det, at den enkelte beboer får mulighed for at fravælge en eller flere af plejehjemmets øvrige ydelser (kost, vask, fodpleje, frisør, beklædning, medicin og praktisk bistand).

Det forudsættes, at plejehjemmet bistår de enkelte beboere med at træffe beslutning om, hvilke

ydelser de ønsker at modtage. Hvis enkelte beboere ikke er i stand til eller ikke ønsker at administrere en valgordning, modtager og betaler beboeren for det samlede udbud af ydelser.

Det foreslås endelig indsat en henvisning til reglen i § 36 i lov om social pension om administration af pensionen.

Betalingen for boligen udgør 15 pct. af indkomsten, idet det forudsættes, at betalingen ikke må overstige de faktiske boligudgifter på plejehjemmet. Der betales særskilt for el og varme med et beløb svarende til de faktiske udgifter. For praktisk bistand og for øvrige ydelser fastsættes betalingen som for personer i eget hjem. Betaling for kost forudsættes at dække råvareudgiften.

Det præciseres, at den enkelte beboer efter betaling for de samlede ydelser, der hidtil er indgået som led i de budgetterede udgifter ved plejehjemsopholdet, altid skal have mindst et beløb til rådighed, der svarer til beløbet til personlige fornødenheder efter § 84. Samtidig sikres gennem en henvisning til § 85, stk. 2, at plejehjemsbeboerens hjemmeboende ægtefælle og børn fortsat får mulighed for at få dækket en del af deres forsørgelsesgrundlag af beboerens indtægter.

Det foreslås, at betalingen kan modregnes i den sociale pension, hvilket indebærer en administrativ lettelse for såvel beboeren som kommunen.

En kommunalbestyrelse, der træffer beslutning om en ordning med pensionsudbetaling til sine plejehjemsbeboere, skal underrette Socialstyrelsen herom, inden ordningen træder i kraft. Hermed bliver det muligt for Socialstyrelsen at følge den praktiske gennemførelse af de nye betalingsordninger til brug ved overvejelserne om en evt. generel omlægning af betalingsreglerne for plejehjemsophold.

Det foreslås, at der på grundlag af erfaringerne med de betalingsordninger, der indføres i plejehjemmene, fremsættes forslag til revision af reglerne om ydelser og betaling for plejehjemsbeboere for Folketinget inden for to år fra de nye reglers ikrafttræden, dvs. inden udgangen af 1990.

Til nr. 7

Det foreslås, at beboere i beskyttede boliger som konsekvens af boligministerens forslag til lov om boliger for ældre og personer med handicap betaler en leje svarende til de faktiske omkostninger med adgang til at få tilskud gennem lov om individuel boligstøtte.

For det ældre byggeri af beskyttede boliger vil den omkostningsbestemte husleje i overvejende

grad skulle dække den løbende vedligeholdelse. Ved fastsættelse af husleje i nyere byggeri vil der som udgangspunkt indgå et mindre kapitalbeløb. Det foreslås, at socialministeren bemyndiges til at fastsætte regler herom. For el og varme samt for praktisk bistand fastsættes betalingen som for personer i egen bolig.

Til § 2

Det foreslås, at nyordningen for praktisk bistand og plejehjemsophold træder i kraft den 1. januar 1989, mens reglen om, at der ikke længere kan opføres plejehjem og beskyttede boliger efter bistanndsloven, får skæringsdatoen 1. januar 1988.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

1. I § 54, stk. 1, ændres »Hjemmehjælp« til: »Midlertidig hjemmehjælp«, og i stk. 2 ændres »hjemmehjælp« til: »midlertidig hjemmehjælp«.

2. I § 54, stk. 1, ændres »andre familieydelse« til: »forskudsvis udbetaling af børnebidrag«.

§ 54. Hjemmehjælp ydes gratis til personer, hvis socialindkomst ikke overstiger folkepensionens grundbeløb med pensionstillæg og et tillæg for hvert barn svarende til særligt børnetilskud efter § 4, stk. 3, i lov om børnetilskud og andre familieydelse. I øvrigt kræves en betaling, der er afpasset efter modtagerens økonomiske forhold. Socialministeren fastsætter regler herom.

Stk. 2. Betalingen for hjemmehjælp inden for perioden fra den 1. maj til den 30. april det følgende år fastsættes på grundlag af modtagerens socialindkomst den 1. maj og under hensyn til de pensions- og børnetilskudsatsen, jf. stk. 1, der gælder på dette tidspunkt.

3. § 55, stk. 1, affattes således:

»Betalingen for varig hjemmehjælp fastsættes til 13 kr. pr. time. Der kan højst kræves betaling for 6 timers hjemmehjælp om ugen.«.

4. I § 55 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Den takst, der er nævnt i stk. 1, svarer til udgiftsniveauet pr. 1. januar 1987. Den reguleres én gang årligt med en procent, der fastsættes på finansloven for det pågældende år. Socialministeren bekendtgør størrelsen af det regulerede beløb.«.

§ 55. Ydes der varig hjemmehjælp, kan der højst kræves betaling for 6 timer pr. uge.

Stk. 2. Ydes der hjemmehjælp efter § 52, kræves der ikke betaling, hvis udgiften omfattes af § 48.

5. § 81 affattes således:

»§ 81, stk. 1. Opførelse af plejehjem og beskyttede boliger efter denne lov kan ikke påbegyndes efter 1. januar 1988.

Stk. 2. Allerede oprettede plejehjem og beskyttede boliger kan, også efter istandsættelse og ombygning, fortsat drives efter denne lov.«.

§ 81. Kommunalbestyrelsen skal påse, at planer for oprettelse eller ændring af plejehjem og beskyttede boliger er i overensstemmelse med retningslinier, der er udarbejdet af socialministeren.

6. Efter § 85 indsættes:

»§ 85 a. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at beboerne i ét eller flere af de plejehjem, der hører under kommunen, får udbetalt social pension. Der betales herefter for de ydelser, den enkelte beboer modtager som led i plejehjemsopholdet. Kommunalbestyrelsen underretter Socialstyrelsen om sådanne ordninger, inden de gennemføres.

Stk. 2. Betalingen for bolig udgør 15 pct. af beboerens indkomst, medens betaling for varme og el svarer til omkostningerne. For praktisk bistand og for øvrige ydelser fastsættes betaling som for personer i eget hjem. Betalingen kan modregnes i den sociale pension.

Stk. 3. Den enkelte beboer skal efter betaling for de samlede ydelser mindst have et beløb til rådighed, der svarer til beløbet til personlige fornødenheder efter § 84. Reglen i § 85, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Hvis det sociale udvalg skønner, at en plejehjemsbeboer ikke kan administrere pensionen, finder reglerne i § 36 i lov om social pension tilsvarende anvendelse.

§ 85 b. Forslag til revision af reglerne om ydelser og betaling for beboere i plejehjem fremsættes for Folketinget inden udgangen af 1990.«.

7. § 86 affattes således:

»Beboere i beskyttede boliger betaler en leje, der fastsættes efter regler, der er udarbejdet af socialministeren under hensyn til reglerne i lov om individuel boligstøtte. For el og varme samt for praktisk bistand fastsættes betalingen som for personer i egen bolig.«.

§ 86. Beboere i beskyttede boliger betaler en leje fastsat af det sociale udvalg, efter retningslinier, der er udarbejdet af socialministeren under hensyn til reglerne i lov om socialindkomst.